

ปัจจัยด้านสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่ส่งผลต่อการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนระดับประถมศึกษา

Situational and Psychological Factors Affecting Ability to Work with Others of Elementary Students

อนุ เจริญวงศ์ระยับ¹

ปริญภัทร สุขเทียบ²

ดวงจันทร์ ดาสี³

มะลิดา หมื่นจันทร์⁴

เกษร อาจหาญ⁵

ภุมรินทร์ จันทะคุณ⁶

สลิลทิพย์ แพงผา⁷

Anu Jarernvonggrayab

Pariyapat Sukteab

Duangchan Tasee

Malida Muenjan

Kesorn Arjharn

Poomarin Chantakun

Salitip Pangpa

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยด้านสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยซึ่งแบ่งตามเพศ และระดับชั้น (ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวัดตัวแปรจำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรกลุ่มสถานการณ์ 4 ตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ การสนับสนุนทางสังคมจากครู ตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร คือ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและความเชื่อในอำนาจตน และตัวแปรตาม คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.63 ถึง 0.89 การวิเคราะห์ข้อมูล

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁻⁷ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมิน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรสาเหตุในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ซึ่งส่งผลทางบวกทั้งในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย การสนับสนุนทางสังคมจากครูส่งผลทางบวกทั้งในกลุ่มรวมและเกือบทุกกลุ่มย่อย ยกเว้นกลุ่มประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับกลุ่มเพศชาย นอกจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูแล้ว การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจก็ส่งผลทางบวกต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม การเชื่ออำนาจในตนส่งผลทางบวกต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย และบุคลิกภาพแบบเก็บตัวส่งผลทางลบต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นเฉพาะในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิง

คำสำคัญ : การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสนับสนุนทางสังคมจากครู การอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ความเชื่ออำนาจในตน

Abstract

The objective of this research was to study the situational and psychological factors affecting ability to work with others of elementary students both of the whole group and subsequent groups divided by sex and level (grade 5 and 6). The participants were 300 elementary students (grade 5 and 6) in Phitsanulok. The questionnaire with 8 variables was used to collect data. Of 8 variables, 4 variables measured situational factors included control-oriented child-rearing, reasoning-oriented child-rearing, love oriented child-rearing, and social support from teacher. Other 3 variables measured psychological factors included extraverts personality, introverts personality, and internal locus of control. Cronbach alpha reliability coefficients were between 0.63 to 0.89. Hierarchical multiple regressions were used to analyses data. The findings revealed that situational factor that has positive effect to ability to work with others in whole group and all subgroups is reasoning-oriented child-rearing. Social support from teacher has positive effect to

ability to work with others in whole group and most subgroups except grade 6 students. In male group, reasoning-oriented child-rearing, social support from teacher, and love-oriented child-rearing have positive effect to ability to work with others. Psychological factor that have positive effect to ability to work with others in whole group and all subgroups is internal locus of control. Meanwhile, introvert personality has negative effect to ability to work with others in both whole group and female group.

Keywords : Ability to Work with Others, Child-rearing, Reasoning-oriented, Internal Locus of Control

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการทำงานเป็นทีมถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งขึ้นในแวดวงราชการ เนื่องจากได้ถูกบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะหลักข้อที่ 5 สำนักงาน ก.พ. กำหนดเพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของทีมของหน่วยงานหรือส่วนราชการรวมทั้งความสามารถในการสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีม (นริศชา ภู่งลืบ, 2555) สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เสนอทักษะที่จำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดกับผู้เรียน 3 กลุ่มทักษะ คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านข้อมูลสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน ซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) เป็นทักษะที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในการเข้าสู่โลกของการทำงานในระบบเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อน และมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานมากขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ (Communication and Collaboration) ซึ่งทักษะการสื่อสารและการร่วมมือ ประกอบด้วย การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Communicate Clearly) และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborate with

Others) ซึ่งการทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ ความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการยอมรับในทีมงานที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่นและประนีประนอมเพื่อให้เกิดประโยชน์และบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน และเห็นคุณค่าของผู้ร่วมงานในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2557)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมกันประชุมกับหน่วยงานของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานทูต มหาวิทยาลัย ภาครัฐและเอกชนในการร่วมกำหนดคุณลักษณะเด็กไทย ซึ่งได้กำหนดคุณลักษณะไว้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติ ซึ่งด้านทักษะกระบวนการ ประกอบด้วย ทักษะพื้นฐาน 4 ประการ คือ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้าน อีกอย่างน้อย 1 ภาษา) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี และมีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) นอกจากนั้น ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้กล่าวไว้ในมาตรฐานที่ 6 ที่ให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นพลเมืองอาเซียนดำรงชีวิต และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ในตัวบ่งชี้ 6.3 กำหนดให้ผู้เรียนต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีคำอธิบายไว้ว่าผู้เรียนปฏิบัติตามกฎข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน มีความสามารถในการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มและปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ความร่วมมือ แสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ประสานการทำงาน ปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จ (วัชร วงศ์อัมมยอง, 2556)

จากที่กล่าวจะเห็นได้ว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และเป็นคุณลักษณะที่ครอบครัวและสถานศึกษาต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาถึงปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นในนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อให้ได้สารสนเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น การศึกษาใช้แนวคิดของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (interactionism model) มองว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสาเหตุหลัก 4 ประเภท คือ 1) ลักษณะของสถานการณ์ หมายถึง สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่

2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ 3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ และ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541; Magnusson & Endler, 1977) สำหรับงานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยสาเหตุของการมีส่วนในการทำงานกับผู้อื่นที่เกิดมาจากสาเหตุด้านลักษณะสถานการณ์และด้านจิตลักษณะเดิม

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในกลุ่มตัวแปรลักษณะของสถานการณ์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว (กมลวรรณ คารม, ปราชญ์ คล้ายแก้ว, 2557; อนุ เจริญวงศ์ระยับ และคณะ, 2549) และการสนับสนุนทางสังคม (รมณธณ์ นาเมือง และ ธาตุกร จันประเสริฐ, 2559; พระมหาศุภชัย แซ่เถียร (อชิโต) และ อังคินันท์ อินทรกำแหง, 2559; ศิริวิมล ชูชีพวัฒนา และ กมล โพธิเย็น, 2558; อนุ เจริญวงศ์ระยับ และคณะ, 2549) และตัวแปรจิตลักษณะเดิม ได้แก่ บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแสดงตัว (วิชญ ชาติหัตถกร ณัฐวิณั คีร์ติศรอรอด และ วณิดา จุลวนิชย์พงษ์, 2554) ความเชื่ออำนาจในตน (ธีรพงศ์ บำเพ็ญทาน และ นริศรา พิงโพธิ์สถ, 2559) เป็นตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเรียนและการทำงาน แต่ยังไม่มีการศึกษากับตัวแปรการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาถึงความคงที่ของสมการทำนายของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นเมื่อแบ่งออกมาเป็นกลุ่มย่อยตามคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา เนื่องจากหลักฐานทางทฤษฎี พบว่า สมการทำนายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานทางบวกมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มรวมและแยกวิเคราะห์เป็นกลุ่มย่อย (รมณธณ์ นาเมือง และ ธาตุกร จันประเสริฐ, 2559; ธีรพงศ์ บำเพ็ญทาน และ นริศรา พิงโพธิ์สถ, 2559) และผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ระบบการเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีการทดสอบก่อนสำเร็จการศึกษาในทุกระดับ จะทำให้สถานการณ์ในโรงเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเปลี่ยนแปลงไปจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่ามีปัจจัยสาเหตุใดบ้างที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นแตกต่างกัน ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย จำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษา เพื่อนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้ดีขึ้นต่อไป

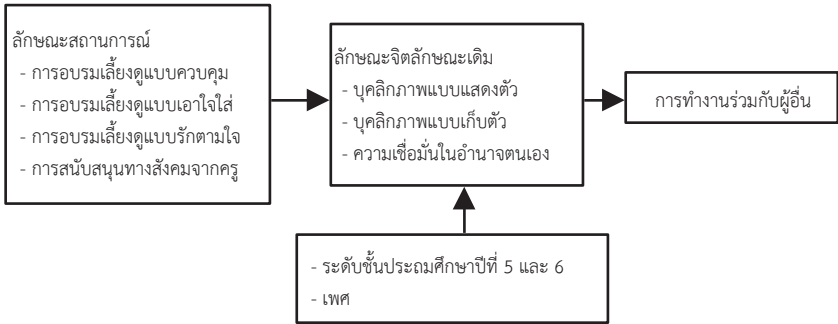
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตามแนวคิดของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (interactionism model) มองว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสาเหตุหลัก 4 ประเภท คือ 1) ลักษณะของสถานการณ์ หมายถึงสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่ 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ 3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ และ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541; Magnusson & Endler, 1977) สำหรับงานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยสาเหตุของการมีส่วนในการทำงานกับผู้อื่นที่เกิดมาจากสาเหตุด้านลักษณะสถานการณ์และด้านจิตลักษณะเดิมผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรสาเหตุทั้งสองกลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงาน แต่แนวคิดของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์เป็นตัวแปรภายนอก ซึ่งเป็นเหตุผลที่เกิดขึ้นก่อนจิตลักษณะเดิม ดังนั้น ปรากฏการณ์ในการศึกษาปัจจัยอิทธิพลควรเป็นลำดับขั้นกล่าวคือ ควรศึกษาอิทธิพลจากตัวแปรกลุ่มสถานการณ์ก่อนว่ามีอิทธิพลต่อตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือไม่ แล้วจึงศึกษาตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิมว่า มีอิทธิพลต่อตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือไม่ เมื่อควบคุมความแปรปรวนของตัวแปรสถานการณ์ให้คงที่แล้วจากแนวคิดดังกล่าวและการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ปัจจัยด้านสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ความเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลควรมีกกลุ่มตัวอย่าง 10 – 20 คนต่อ 1 ตัวแปรสังเกต (Schumacker, & Lomax, 1996) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีทั้งหมด 8 ตัวแปร จึงควรมีกกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 160 คน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างขึ้นไปเป็น 300 คน เพื่อให้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้สัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งเป็นนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวนกลุ่มละ 75 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนกลุ่มละ 75 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน

การวัดตัวแปร

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ลักษณะหรือวิธีการในการให้การดูแลของบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงที่ปฏิบัติกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยจะแบ่งการเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม เป็นการดูแลของพ่อแม่ที่ควบคุมพฤติกรรมลูกให้เป็นตามที่พ่อแม่ต้องการ ลูกต้องทำตามโดยไม่มีข้อขัดแย้ง 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ เป็นการดูแลของพ่อแม่ที่มีการควบคุมความประพฤติของนักเรียนแต่ก็ให้เหตุผลประกอบกับการกระทำของตนมีการยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ เป็นการดูแลของพ่อแม่ที่ไม่ควบคุมพฤติกรรมของลูก โดยพ่อแม่ยอมรับและตอบสนองความต้องการของลูกสูง ไม่สร้างกฎเกณฑ์ภายในบ้านที่ให้ลูกทำตามปล่อยให้ลูกทำตามความต้องการของตนเองอย่างไม่มีขอบเขต การวัดตัวแปรใช้แบบวัดประเภทมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (ทำเป็นประจำ ทำค่อนข้างบ่อย ทำเป็นบางครั้ง ทำนานๆ ครั้ง ไม่เคยทำเลย) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจาก เพ็ญพร ทองคำสุข (2550) จำนวนข้อคำถาม 21 ข้อค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมเอาใจใส่และรักตามใจ เท่ากับ 0.73, 0.75, 0.69 ตามลำดับ)

การสนับสนุนทางสังคมจากครู หมายถึง การรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือ และการส่งเสริมที่ได้จากครู ได้แก่ การได้รับความไว้วางใจการได้รับการยอมรับ การที่ครูช่วยแก้ปัญหา การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การได้รับคำปรึกษา รับฟังปัญหา การได้รับการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจจากครู การวัดตัวแปรใช้แบบวัดประเภทมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจาก ไพศาล แยมวงษ์ (2555) จำนวนข้อคำถาม 10 ข้อค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.79

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่รวมอยู่ในตัวของบุคคลและพฤติกรรม การแสดงออก เพื่อตอบสนองในเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งทำให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคล บุคลิกภาพนี้ทำให้บุคคลนั้นมีลักษณะความแตกต่างจากบุคคลอื่น บุคลิกภาพในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 แบบ คือ 1) ลักษณะบุคลิกภาพแสดงตัว เป็นลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ชอบสังสรรค์ มีเพื่อนมาก ไม่ชอบอ่านหนังสือ หรือทำงานโดยลำพัง ชอบกิจกรรมให้ความตื่นเต้น ชอบสนุกสนานร่าเริง ชอบการเปลี่ยนแปลงไม่จำเจ มองโลกในแง่ดี เป็นคนแสดงอารมณ์ และความรู้สึกเปิดเผยแนวโน้มที่จะก้าวร้าวว่าไม่ควบคุมอารมณ์ของตนเอง

และ 2) ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว เป็นลักษณะของบุคคลที่ไม่ชอบเข้าสังคม ไม่สังสรรค์ เป็นคนเงียบ ชอบแยกตัวจากผู้อื่น ชอบอ่านหนังสือโดยลำพัง ทำอะไรด้วยความระมัดระวัง และมีการวางแผนล่วงหน้า เจ้าระเบียบ ซื่อตรง ขี้อาย ไม่ชอบความตื่นเต้น ควบคุมอารมณ์ ไม่แสดงอารมณ์ความรู้สึก การวัดตัวแปรใช้แบบวัดประเภทมาตราประมินค่า 5 ระดับ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจาก ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541) จำนวน ข้อคำถามด้านละ 10 ข้อ รวม 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และแบบเก็บตัว เท่ากับ 0.63, 0.68 ตามลำดับ

ความเชื่อในอำนาจตน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนสามารถที่จะทำให้ตนเองเกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตนได้สิ่งที่ได้รับเกิดจากการกระทำของตนเองโดยไม่มี ความเชื่อเรื่องโชคลางหรือความบังเอิญ และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง การวัดตัวแปรใช้แบบวัดประเภทมาตราประมินค่า 5 ระดับ (จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจาก เพ็ญพร ทองคำสุข (2550) จำนวนข้อคำถาม 11 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77

การทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงความเสียสละ ความสามัคคี ความเป็นผู้นำ และความมีมนุษยสัมพันธ์ส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกัน โดยนักเรียนแสดงออกถึงความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก ยอมรับฟังความเห็นของสมาชิก ในกลุ่มมีการควบคุมตนเอง การให้ความร่วมมือในการทำงาน การร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติ กิจกรรมจนงานสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ มีความรักใคร่กลมเกลียวกันภายในกลุ่ม การแบ่งปัน สิ่งของช่วยทำงานกลุ่มและมีส่วนร่วมในการทำงาน การช่วยเหลือเพื่อน หรือการดูแล ผู้ที่อ่อนแอกว่า ยอมทำงานมากกว่าคนอื่นด้วยความเต็มใจ การที่นักเรียนแสดงออกต่อเพื่อน ในกลุ่มหรือบุคคลอื่น เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การทักทายผู้อื่น การเป็นผู้ฟังที่ดี การยกย่องชมเชยผู้อื่น ความสุภาพอ่อนโยน การวัดตัวแปรใช้แบบวัด ประเภทมาตราประมินค่า 5 ระดับ (ปฏิบัติบ่อยมาก ปฏิบัติบ่อย ปฏิบัติปานกลางปฏิบัติ นานๆ ครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจาก จำเนียร นนทมิตร (2547) จำนวน ข้อคำถาม 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับขั้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยด้านสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่มีอิทธิพลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 ปริมาณการทำนายที่เพิ่มขึ้นของการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยชุดทำนายลำดับที่ 1 : กลุ่มลักษณะสถานการณ์ ร่วมกับชุดทำนายลำดับที่ 2 กลุ่มจิตลักษณะเดิม รวม 7 ตัวแปรในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน	ลำดับที่ 1 กลุ่มลักษณะสถานการณ์ (1-4)			ลำดับที่ 2 กลุ่มจิตลักษณะเดิม (5-7)		
		ร้อยละทำนาย	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	ค่าเบต้า	ร้อยละทำนายที่เพิ่มขึ้น	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	ค่าเบต้า
รวม	300	35.4***	2,4	0.456, 0.232	24.7***	6,7	-0.124 , 0.595
ประถมศึกษาปีที่ 5	150	50.1***	2,4	0.583, 0.283	29.0***	7	0.649
ประถมศึกษาปีที่ 6	150	25***	2	0.345	21.3***	7	0.575
ชาย	150	44.2***	2,3,4	0.420, 0.179, 0.266	21.0***	7	0.584
หญิง	150	31.1***	2,4	0.446, 0.261	29.4***	6,7	-0.256 , 0.568

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 **มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

ชุดทำนายลำดับที่ 1 : 1 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม, 2 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่, 3 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ, 4 คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครู

ชุดทำนายลำดับที่ 2 : 5 คือ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว, 6 คือ บุคลิกภาพแบบเก็บตัว, 7 คือ ความเชื่อในอำนาจตน

จากตารางที่ 1 ตัวแปรกลุ่มแรก คือ กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ที่เข้าสมการทำนาย จำนวน 4 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในกลุ่มรวม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเพศหญิง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และการสนับสนุนทางสังคมจากครู หมายความว่า นักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นเพศหญิงที่มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เนื่องจากนักเรียนได้รับการอบรมจากผู้ปกครองแบบควบคุมความประพฤติของนักเรียน แต่ก็ไม่ให้เหตุผลประกอบและยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก และได้รับความช่วยเหลือและการส่งเสริมที่ดีจากครู กล่าวคือ ครูให้ความไว้วางใจได้รับการยอมรับ ครูช่วยแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา รับฟังปัญหา และกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน สำหรับในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเพียงการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่นั้นที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสำหรับกลุ่มเพศชาย นอกจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และการสนับสนุนทางสังคมจากครูที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นแล้ว การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจของผู้ปกครองก็ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยเช่นกัน หมายความว่า เฉพาะในกลุ่มเพศชายที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ผู้ปกครองมีการดูแลของพ่อแม่ที่ไม่ควบคุมพฤติกรรมของลูก โดยพ่อแม่ยอมรับและตอบสนองความต้องการของลูกสูง ไม่สร้างกฎเกณฑ์ภายในบ้านที่ให้ลูกทำตาม ปลอมให้ลูกทำตามความต้องการของตนเอง

เมื่อควบคุมความแปรปรวนของตัวแปรกลุ่มสถานการณ์แล้ว ตัวแปรกลุ่มที่ 2 คือ ตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในกลุ่มรวม และเพศหญิง ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน และบุคลิกภาพแบบเก็บตัว หมายความว่า นักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะเพศหญิงที่มีพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เนื่องจากนักเรียนรับรู้ว่าตนสามารถที่จะทำให้อัตนเอง ประสบความสำเร็จในการทำงานใดๆ ได้ด้วยตนเอง ผลที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของตนเอง โดยไม่มีความเชื่อเรื่องโชคลางหรือความบังเอิญและเป็นที่ยอมรับเข้าสังคม ไม่เจ้าระเบียบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยซึ่ง พบว่า ตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์ที่มีความคงที่ในการทำนายการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีขนาดอิทธิพลสูงสุดในทั้งกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ แสดงให้เห็นว่า ในแต่ละระดับประถมศึกษา ครอบครัวยังคงเป็นสถาบันหลักในการอบรมเลี้ยงดูให้บุตรหลานมีพฤติกรรมเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพร ทองคำสุก (2550) ซึ่งพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐานต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.66 ซึ่งสูงที่สุดในตัวแปรกลุ่มสถานการณ์ด้วยกัน และงานวิจัยของ พระมหาศุภชัย แซ่เถียร (อชิต) และอังศินันท์ อินทรกำแหง (2559) ที่พบว่า อิทธิพลครอบครัวส่งผลการคิดตามโยนิโสมนสิการ และการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงสุด (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 และ 0.44 ตามลำดับ) สูงกว่าอิทธิพลจากกัลยาณมิตร และอิทธิพลจากสื่อ และตัวแปรอธิบายอิทธิพลครอบครัวสูงสุดก็คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ซึ่งสูงกว่า การสนับสนุนของครอบครัว และการเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว (ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.82, 0.78 และ 0.68 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตามอิทธิพลของครอบครัวจะมีแนวโน้มลดอิทธิพลลงเมื่อนักเรียนศึกษาในระดับที่สูงขึ้น อาทิเช่น รัชชิตาน เข้มทอง (2555) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่า การมีแบบอย่างจากครู ครอบครัว และเพื่อน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.36 และ 0.30 ตามลำดับ) และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน นอกจากนี้ ชีรพงศ์ บำเพ็ญทาน และนริสรา พิงโพธิ์สด (2559) พบว่า การสนับสนุนของครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนดนตรีในชั้นเรียน และการเรียนด้วยตนเองของนักเรียนวิชาเอกดนตรีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในลำดับท้ายๆ และในบางกลุ่มย่อยการสนับสนุนจากครอบครัวจะไม่ส่งอิทธิพลเลย และ อนุ เจริญวงศ์ระยัย และคณะ (2549) พบว่า สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว มีอิทธิพลต่อการใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำกว่าว่า

สภาพแวดล้อมทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 และ 0.50 ตามลำดับ) ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นการยืนยันทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการที่เกี่ยวกับสถาบันครอบครัว ที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนในวัยเด็กสูงมาก และจะลดอิทธิพลลงเมื่อนักเรียนอายุมากขึ้น ดังนั้น ผู้ปกครองที่มีลูกในระดับประถมศึกษาควรมีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเอาใจใส่ เพื่อที่บุตรของตนเองสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

เมื่อควบคุมความแปรปรวนของตัวทำนายชุดที่ 1 แล้วตัวทำนายด้านจิตลักษณะเดิมที่สามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งในกลุ่มรวมและในทุกกลุ่มย่อยได้แก่ การเชื่ออำนาจในตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชริธาน เชมทอง (2555) ซึ่ง พบว่า เมื่อควบคุมความแปรปรวนของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการมีแบบอย่างจากครู ผู้ปกครอง และเพื่อนแล้วการเชื่ออำนาจในตนสามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.12) อย่างไรก็ตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากงานวิจัยของ วัชริธาน เชมทอง มีค่าค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ (0.568 ถึง 0.649) ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ใน 2 สาเหตุ คือ ระดับขั้นที่ศึกษาแตกต่างกัน และตัวแปรในกลุ่มจิตเดิมแตกต่างกัน กล่าวคืองานวิจัยของ วัชริธาน เชมทอง มีตัวแปรที่ศึกษาในกลุ่มจิตลักษณะเดิมร่วมด้วย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (0.16 และ 0.12 ตามลำดับ) แต่งานวิจัยครั้งนี้ มีเพียงบุคลิกภาพแบบเก็บตัวที่เข้าสมการร่วมด้วยในกลุ่มรวมและกลุ่มเพศหญิงเท่านั้น ความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเนื่องจาก ความซ้อนทับของตัวทำนายที่มีลักษณะตัวแปรที่ใกล้เคียงกัน (collinearity) ทำให้พื้นที่ในการทำนายลดน้อยลง

ตัวทำนายตัวที่ 2 ของกลุ่มตัวทำนายที่เป็นจิตลักษณะเดิมที่เข้าสมการทำนาย คือ บุคลิกภาพแบบเก็บตัว เข้าสมการในกลุ่มรวมและเพศหญิง โดยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเป็นลบ ซึ่งเป็นทิศทางที่บ่งบอกว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวต่ำ (มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูง) จะเป็นคนที่มีพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นสูงไปด้วย อย่างไรก็ตามพบว่าตัวแปรที่เข้าสู่สมการไม่ใช่บุคลิกภาพแบบแสดงตัว แต่เป็นบุคลิกภาพแบบเก็บตัวแทน เมื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแล้วพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสามตัว (บุคลิกภาพแบบ

แสดงตัว บุคลิกภาพแบบเก็บตัว และความเชื่ออำนาจในตน) อยู่ระหว่าง 0.006 ถึง 0.414 ซึ่งมีความสัมพันธ์ไม่สูงมากนัก (ไม่เกิดปัญหา collinearity) และในขั้นตอนของการวิเคราะห์ พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับแบบเก็บตัวนั้นไม่สามารถนำคะแนนมารวมกันได้ เพราะจะทำให้ค่าความเชื่อมั่นต่ำ แต่ค่าอำนาจจำแนกแสดงให้เห็นชัดเจนว่าข้อความที่แสดงบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแสดงตัวแยกออกจากกันชัดเจน ดังนั้น ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า ในกลุ่มเพศหญิง มีแนวโน้มในการตอบคำถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางลบ (บุคลิกภาพแบบเก็บตัว) แตกต่างไปจากบุคลิกภาพทางบวก (บุคลิกภาพแบบแสดงตัว) อย่างไรก็ตาม ขนาดอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบเก็บตัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีไม่สูงมากนัก (-0.256) จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปว่าบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะในกลุ่มเพศหญิงจริงหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ลูกสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ดังนั้น พ่อแม่ควรมีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างมีเหตุผล ไม่เข้มงวดเกินไป และยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก จึงช่วยให้ลูกเป็นคนมีเหตุผล และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
2. ในบริบทของโรงเรียนครูต้องมีบทบาทในการสนับสนุนนักเรียนให้มากเนื่องจากจะเห็นได้จากผลการวิจัยว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูมาก ส่งผลให้มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
3. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ควรเสริมแรงให้นักเรียนรู้จักกล้าแสดงออก พ่อแม่รับฟังความคิดเห็นของลูกครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการทำงานต่างๆ ฟังพาดตนเองได้และถ้ามีความตั้งใจก็จะทำได้ดี จนบ่มเพาะกลายเป็นคนที่มีความเชื่อในอำนาจตนเนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สูงตามไปด้วย

ปัจจัยด้านสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บุคลิกภาพแบบเก็บตัวส่งผลทางลบต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นเฉพาะในกลุ่มเพศหญิง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเชิงลึกต่อไปว่าทำไมจึงเป็นบุคลิกภาพแบบเก็บตัวต่ำ แต่ไม่ใช่บุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูงที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ คารม และปราชญ์ คล้ายแก้ว. (2557). บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังและพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยให้กับเด็กและเยาวชน. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์**, 20(1) : 1 - 18.
- จำเนียร นนทมิตร. (2547). การสร้างเครื่องมือวัดความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนุช บุญสิทธิ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2541). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interaction Model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. **วารสารทันตภิบาล**, 10(2) : 105 - 108.
- ธีรพงศ์ บำเพ็ญทาน และนริสรา พึ่งโพธิ์สก. (2559). สถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนดนตรีของนักเรียนวิชาเอกดนตรีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**, 8(1) : 187 - 201.
- นริศชา ภูักสืบ. (2555.) **บทความเรื่อง ร่วมแรง ร่วมใจทำงานเป็นทีม** (Online). สืบค้นได้จาก : [http://www.novabizz.com/NovaAce/ Relationship/Teamwork-Conflict.htm](http://www.novabizz.com/NovaAce/Relationship/Teamwork-Conflict.htm). [2558, มีนาคม 10].

- พระมหาศุภชัย แซ่เถียร (อชิต) และอังคินันท์ อินทรกำแหง. (2559). การศึกษาแบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**, 8(1) : 229 - 240.
- เพ็ญพร ทองคำสุก. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล แยมวงษ์. (2555). การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รณธรรณ นาเมือง และฐาศุภร์ จันประเสริฐ. (2559). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตรของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์**, 22(1) : 17 - 32.
- วัชร ทานเข้มทอง. (2555). ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ปรินิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิษณุ ผาติหัตถกร ฉวีวิณั สิริธีรอรอด และวนิดา จุลวนิชย์พงษ์. (2554). ผลของดนตรีคลาสสิกต่อผลสัมฤทธิ์ในการสอบและความวิตกกังวลในการสอบของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา**, 3(5) : 102 - 112.
- ศิริวิมล ชูชีพวัฒนา และกมล โพธิเย็น. (2558). พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน สังกัดสังฆมณฑลราชบุรี จังหวัดราชบุรี. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**, 7(1) : 199 - 214.

อนุ เจริญวงศ์ระยับ ชุติกร ยิ้มสุด และภิญญาพันธ์ ร่วมชาติ. (2549). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการไม่รู้ทางวิทยาศาสตร์ในนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 19(1) : 13 - 39.

Magnusson, D., & Endler, N. S. (1977). **Personality at the Crossroad : Current Issues in Intersectional Psychology**. New Jersey : Lawrence Erlbaum.

Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (1996). **A beginner's guide to structural equation modeling**. New Jersey : Lawrence Erlbaum.

